

GORIŠKI SLOVENEK

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo in Upravništvo: Via Carducci št. 10, II. nad.

SOCIJALISTIČNA RAZMOTRIVANJA

Ni treba biti visoke starosti, da se vsak lahko spominja dobe, ko je bil socializem prezirana družabna stranka. Najmanjši pisar in vratar sta se skušala tiščati k boljšim slojem in beseda «socialist», «proletar» se je čula kakor neka psovka. Izgledalo je tako nekako, kakor da nimajo ljudje, ki se priznavajo za socialiste, pravice do življenja. Nekaj so jih celo označali kot državne nevarne elemente, dočim so se izkazali praktično in teoretično kot eminentno državotvorne elemente.

Toda naraščanje prebivalstva, neizmerno razširjenje industrije in potreba delavcev je množila število socialističnih privržencev. Vojna je dopolnila delo izločivši srednji sloj. Masa, ki je dandanes udana socializmu, se ne da več primerjati skupinam, ki so bile organizirane pred vojno.

Velik prosep razvitu socialistične ideje je dala tudi nujna potreba vsake države, da pritegne v sodelovanje za skupne interese vsako razpoložljivo pomoč, da takorekoč registrira svoje podanike in jih vporabi v sorazmerju z državnimi potrebami, ideja, ki ne stoji daleč od militarizma, ki je strogo organiziral vse svoje razpoložljive moči. Sicer je pa baš ta organizatorični duh, ki je lasten militarizmu, prešel v maso in nadaljuje svoje življenje tudi v bolševiških državah, ki so naravnost ideal skrajnih socialistov.

Nevede kako je prišlo človeštvo v tej vojni do praktičnega uveljavljanja socializma. Česar si pred vojno ni mogel nihče niti sanjati, stoji danes kot resnica pred našimi očmi. Ne ena, ampak dve čisto bolševiški državi nadaljuje nemoteno svoje življenje, dasi se jim prerokuje vsak dan pogin.

Danes ni treba torej vedno diskutirati o socialističnem problemu in o možnosti socialistične države, kakor se je to delalo pred vojno, marveč danes ima razvoj socializma na dani in razlika se pojavlja le v tem, da ni še socializem povsod enako razvit, toda povsod stopa aktivno v družabno življenje. Danes nimamo več pred seboj kakih nemogočih utopij, marveč politične skušnje s socialističnimi reformami.

Brezpomembno bi bilo znanstveno raziskovanje tega družabnega razvoja v ožgled neoporečnemu dejstvu, da so se dandanes socialistične organizacije in sindakati povzpeli do take moči, da zamorejo odločevalno vplivati na dajni družabni razvoj in mu vsiliti povsem drugačo obliko. Temu plovemo neizogibno nasproti. Živahno in delavne, dobičkazželjne in podjetne osebe vidijo v napredku socializma zapostavljenje posameznika, nekako izjednačbo vseh moči in vseh zaslužkov in dosledno odpad vsakega neposrednega interesa za delo in tekovanje. Zdi se jim nekaj vesoljni mir, v kojem zaspi vsako bojevanje za življenje. Teoretično imajo ti ljudje prav, toda praktično ne prideemo nikoli do vesoljnega miru. Vzemimo tudi skrajni slučaj, da bodo namreč vse države zavzele bolševiški organizem. Kaj se v tem slučaju zgodi? Zgodi se nekaj, kar je nasprotno od tega, kar je bilod sedaj. Vlada bode sicer bolševiška, to se pravi, na krmilu bodo proletarci, toda poleg večine bode ostajala opozicija zmernejših socialistov, buržoazije, narodnjakov i. t. d. Torej Bog več kako bistvene spremembe ne bo in mnogo bode odvisno od političnega položaja posameznih strank, kakor dandanašnji. Da bi bolševiki narokovali svojo voljo v podobi sličnih odlokov, kakor jih proglašajo v Rusiji, je izključeno. To se dogaja v prehodni dobi, v dobi poskusov, toda trajno se ne more vzdržati nobena

vlada, ki ne pusti sape opoziciji. Tudi Lenin je moral to skušati in današnje njegovo vladanje je tolmachi edino s tem, da je uvedel vse reforme, ki so bile potrebne za vzdržanje ravnotežja med maksimalističnimi in minimalističnimi strujami. Toda značilno je, da se je s socializmom vred rodila v njegovem lastnem telesu nevarnost, ki zamore zavirati vsak nenaraven izrodek socialistične fantazije in to so delavski sindakati ali stanovske organizacije v obče. Razvoj sindikatov je dandanašnji eden najvažnejših družabnih pojavov. Dočim znači socializem osredotočenje vseh moči v državi, je sindakat središče interesov jednega stanu, torej delni pojav socialističnega programa, ker stremi za tem, da se ohrani posamezniku prostost v njegovem razvoju in podjetjih, s čemer se olajša državi skrb za potrebno produkcijo, ker prehaja večje delo in zaposlenje državljanov v delokrog sindikatov. Tako zgubi tudi socialistično gibanje svoj prvotni značaj preobratnega gibanja in se razcepi na stanovske organizacije, kjer pride vsak posameznik zopet do veljave kot produktivni državni element.

Funkcija države se v tem trenutku povrača v stare meje klasičnega prava in svobodne ekonomije; življenje zaide v nekaj liberalizem, ki razdere vso strankarske in stanovske oblike in ki ni prav bolševiški, ni proletarski, ampak črpa iz novega življenja najboljše.

Za nas goriške Slovence so stanovske organizacije posebnega pomena, ker si s tem zagotovimo v vsakem pogledu nekako samostojnost in si istodobno omogočimo napredovanje z ostalimi narodi.

V stanovskih organizacijah leži bodočnost vsakega razvoja, stanovske organizacije so tudi edino sredstvo, s kojim se uspešno branimo proti vsakemu prezgodnjemu in perverzemu bolševizmu kakor tudi cepljenju naših narodnih moči v brezpomembne politične stranke.

Priporočljivo bi bilo vsled tega, da bi naši slovenski stanovi in posebno kmetski, kot najmočnejši resno mislili na trdno stanovsko organizacijo, ki bi jim bila gotovo le v gospodarsko in narodno korist.

Načrt nove balkanske zveze.

Preko Švice dohajajo poročila, ki prerokujejo važne dogodke, ki imajo dozoriti bližnje dni na evropskem vzhodu. Že več dni krožijo vesti o predstoječih sporazumih med različnimi balkanskimi državami za vzpostavitev gospodarske zveze na Balkanu. Neki brzovaj, ki ga je dobil «Berliner Tagblatt» iz Dunaja, pojasnjuje podrobnosti tega važnega dogodka. Med kabineti v Sofiji, Atenah in Beogradu se vrše te dni pogovori za ustanovitev nove balkanske zveze, ki bi imela za geslo: «Balkani balkanskim narodom» z razliko, da se gre sedaj bolj za gospodarsko nego za politično zvezo. Glavni povod tem pogajanjem je bajb v prvi vrsti dejstvo, da je ententa, in sicer zopet v prvi vrsti Anglija blizu na tem, da se popolnoma polasti balkanske trgovine in jo monopolizira potem po svoji volji. Balkanski narodi pa se zavedajo potrebe samostojnosti ne le v političnem, ampak tudi v gospodarskem oziru.

Inicijativa te akcije je izšla od ministrskega predsednika Jugoslavije, Protiča, ki je tudi ponudil svojo pomoč Venizelosu. Pristop Rumunije tej zvezi se zdi hipoma nemogoč z ozirom na zadržanje Rumunije napram mirovni konferenci.

Na Hrvaškem, kakor tudi v Bosni in Hercegovini se hoče ustanoviti zvezo na federativni podlagi in ustanoviti nekaj velik osrednji parlament, v kojem se bi zagovarjalo pravice posameznih držav. Vsekakor bi se osredotočilo stremenje vseh balkanskih dežel v tem, da se ne bi nova zveza nikdar več podvrgla kakemu protektoratu tuje vevlasti in da bi torej nasledovala prejšnji zvezi baš nasprotno politiko.

Tako poroča «Berliner Tagblatt», ki je sicer dovolj zagonetan. Trditev, da

se ustanovlja nova zveza, da se obrani pritiska entente, se zdi v nasprotju s politiko tesne zveze, ki se sklepa sedaj med Italijo in zapadnimi državami. Res, da se govori sedaj le o Angliji, toda, kdor vodi trenutno niti politike na vzhodu, je baš Francija. Pa naj bode že kakor hoče, Italija nima povoda, da se bi radovala nad to balkansko zvezo, v kojoj itak ne vstopi Rumunija in v koji bi potemtakem igrali glavno vlogo Srbi in Grki. (Posneto iz «Resto del Carlino» z dne 17. julija).

Nam se zdi ta zveza jako verjetna. Bila bi pa jako nepopolna, dokler se ne ve, kako definitivno stališče zavzame Rumunija, dokler se ne razjasni osoda Bulgarije in kar je še najvažnejše, Carigrada, ki je in ostane ključ balkanske politike. Balkan je navezan na dovoz vseh industrijskih potrebščin. Kako samostojno gospodarsko politiko naj delajo balkanski narodi, ako jim bode anglo-amerikanski Carigrad vedno merodajen za vsa industrijska podjetja? Dokler se svetovna industrija ne povspe na prejšnjo stališče, smo vsi odvisni od Anglije in Amerike.

Grki dementirajo.

RIM, 19. Grško poslanstvo poroča: Nekaj dni sem krožil v različnih francoskih in angleških časopisih ta zares zanimiva vest, ki je pa popolnoma fantastična, namreč da so v teku pogajanja med Atenami, Beogradom in Sofijo v svrhu zopetne vzpostavitve balkanske zveze. Zadošča omeniti, da je nastala ta vest v Nemčiji z očividnim namenom, da se bi vzbudilo v javnem mnenju milejše čute napram Bulgariji v trenutku, ko odhajajo njeni pooblaščenca na francosko.

Vsak ume, da je danes na Balkanu močta le ena zveza in ta je med Grško, Rumunijo in Jugoslavijo, ki so se bojevale in slavile skupno zmago za pravico. Bulgariji se ne more dovoliti pristopa taki zvezi, predno ne zbrise čas spomina njenih zločinov in predno ni dala Bulgarska dejanskih dokazov, da je opustila vsako materialistično politiko.

Pvedstoječi boji na Ogerskem.

«Neuer Tag» iz Dunaja poroča, da je odpisala protirevolucionarna vlada v Szegedinu Budimpeštanski vladi ultimatum, v koji zahteva takojšnji odstop sovjetske vlade in izročitev ljudskih komisarjev Samueljev in Vagota szegedinski vladi. Ultimatum zapade dne 21. t. m. Z druge strani poročajo omenjenemu listu, da je sklenil dne 11. t. m. neki vojni svet poveljnikov rudeče armade ofenzivo proti četam protirevolucionarne vlade v Szegedinu.

Glasom berlinske «Vossische Zeitung» se je szegedinska protirevolucionarna vlada prepričala, da ne zamore računati na uspešno sodelovanje jugoslovanskih in čehoslovanskih čet.

Szegedinska vlada je vsled tega sklenila, da otvori ofenzivo proti Budimpešti s lastnimi močmi in močnimi rumunskimi oddelki. Vlada računa na tehnično pomoč generala Franchet d'Esperey.

Avstrijska mirovna pogodba ne vsebuje italijanskih kavzul.

PARIZ 19. «Journal» piše, da mirovna pogodba ki se izročil avstrijski delegaciji v pondeljek ali torek, je samo deloma dovršena, kajti vse politične klavzule, ki zadevajo Italijo so bile pridržane in komisija, ki se je naloženo proučevanje, je začela svoje delo še le večeraj.

Ljudsko štetje v Nemčiji.

Nemčija je odredila štetje vsega prebivalstva na Nemškem dne 8. oktobra t. l.

Švica se obotavlja stopiti v zvezo narodov.

«Era nuova» navaja sledečo iz Švice došlo vest:

«V švicarskih časopisih se živahno razpravlja o vstopu Švice v zvezo ali društvo narodov. Pristop v zvezo zadeva na manj simpatije, kakor se je domnevalo pred kakim mesecem.

Nemški Švicarji gledajo z nezadovoljnim očesom porod zveze, ki izloča Avstrijo in Nemčijo in ki ima konečno bolj obliko zveze zmagovalcev kakor dobre družine narodov.

Med romansko in tessinsko inteligenco se smatra zvezo narodov v podobi, kakor je izšla iz mirovne konference v Parizu in Versailles, kot velikansko razočaranje. Nekateri se naravnost norčujejo iz zveze narodov nazivljajoč jo «Razvezo narodov».

«Zvezi narodov» prijazne elemente se dobi v uradnih kregih mesta Bern, med poslanci v zvezni zbornici in v onem delu romanskega prebivalstva, ki odobruje vse, kar je četvorica ali petorica storila.

Dne 8. septembra se sestane ta zvezni svet in senat v izvanredno zasedanje, da se pride do odločitve. Ako izpade glas obeh zbornic povoljno, kakor se domneva, bode švicarska vlada pohitela vpisati se kot ustanoviteljica v «zvezo narodov».

Tudi Angleži stavkajo.

Nenadoma je izbruhnil štrajk tudi v angleških Yorkširskih rudokopih. 150.000 delavcev je zapustilo delo in posvetovanje med delavci 16. t. m. je imelo odločiti o vprašanju, ali se ima prikloniti temu stavkanju še ostalo delavstvo v rudokopih. Povod stavki je dalo neko nesporazumljenje med lastniki rudokopa in delavci v tolmačenju neke razsodbe sodnika Sankey, ki je služila vladi za podlago pri proučevanju priboljškov, ki so jih zahtevali rudarji.

Pomembna je ta stavka iz gospodarskega stališča, ker povzroča zmanjšanje produkcije premoga, ako bi trajala delj časa.

1 milijon kazni za umorjenega francoza.

PARIZ, 16. Francoski časopis «Journal» poroča, da je sklenila francoska vlada na zahtevo maršala Foch-a določiti odškodnino 100.000 frankov za družino v Berlinu umorjenega feldvebelja in naložiti Nemčiji vrhu tega še 1 milijon globe kot kazen in zadoščenje za storjeni zločin.

Von Lersner se je obrnil z lastnoročnim pismom do francoske vlade in izrazil svoje obžalovanje nad umorom francoskega podčastnika. Obljubil je, da je vlada pripravljena dati Franciji potrebno odškodnino in zadoščenje.

Drugeče se pa nemška jeza ni še ohladila. Govori se še o nadaljnjih napadih na francosko vojsstvo. Neka razjarjena ženska je bajb težko ranila nekega francoskega telegrafista. V Emsu so pa zažgali hišo, kjer je nastanjeno poveljstvo nekega francoskega armadnega zbora.

«Vojna zadoščenja».

Turinska «Stampa» je dobila iz Pariza sledeče poročilo:

«Vprašanja najskrajnejšega vzhoda, poojstritev kitajsko-japonskega spora, zamotavanje položaja v Rusiji, otvarjajo nove obzore delovanju «Zjedinenih držav, ki vidijo v vseh teh zapletljajih brezmejne možnosti za razširjenje svoje kupčije in industrije. Japonska, ki vidi nabiranje oblakov na obzorju kitajskega cesarstva in otvoritev brezkončnega delovanja v Sibiriji, ne bode imela več ne časa, ne volje, zanimati se za vprašanja stare Evrope, od koje je dobila polutok Santung. Kljub sovražnostim in opoziciji četverih velesil se je posrečilo italijanskemu poslaniku Crespiju uveljaviti načelo, da bodeti Avstrija in Nemčija solidarno obvezane za povračilo vseh škod, ki so bile storjene na posameznih bojiščih zasebni ali javni lastnimi. Crespi je prepričan nakano, da bi ostala Italija pred Avstro-Ogersko ki se je razpršila v nič pustivši neko falirano obliko Avstrije, dočim ste Francija in Anglija po izločitvi neprijetnih tekmecev pripravljale račun, ki go bode morala plačati Nemčija konferenca je morala sprejeti načelo skupnega vpoštevanja zadoščenj, ki jih dolgujejo centralne oblasti vsem zavezniškom narodom brez razlike in sicer ne več v sorazmerju vojne vdeležbe, marveč po velikosti vtrpljene škode. Potem ko se je natančno poračunilo zahteve zavezniškov, je določila komisija sorazmerno odškodnino, ki je izpadla za Francijo najbolj visoko. Zdi se, da je sedaj določeno, da dobi Francija 80%, Italija pa 12% skupnega zneska, ki tvori dolg osrednjih velesil na povračilo vojnih škod zavezniškom. Francija je vže zahtevala 400.000 delavcev za gradbena dela v opustošenih krajih. To tvori svoto 4 milijard frankov, ki jih plača Nemčija in ki se odštejejo Franciji od vojne odškodnine. Razun tega je zahtevala Francija velikansko množino gradbenega materiala; med drugim tudi pet tisoč kubičnih metrov stekel za cerkve.

Amerika se je odpovedala svojemu deležu, ki jej je pritikal vsled potopljenih ladij, koja škoda je bila cenjena približno 1 1/2 milijardo, toda istodobno je izjavila, da si pridržil vse nemške ladje, ki se nahajajo v američanskih pristaniščih, kojih vrednost pa znaša nič manj nego 7 milijard. Komisija za vojne odškodnine ne bode imela edino naloge, da obveže Nemčijo v izpolnitev mirovnih klavzul, marveč nadzorovala bode tudi nemško produkcijo, promet iste in bogastva; teritorialne komisije bodo morale še živahnejše poslovati sedaj, ko je vojna končana, in se spremeniti takorekoč v opazovalnice bodoče Evrope. Italija bode imela na pr. svoje zastopnike v nadzorovalci komisiji za reko Volgo. Dalje v nadzorovalnih komisijah za Bulgarijo, za Turčijo, za Memel, Gdansko, za Poljsko, Belgijo in Dansko. Delavska in mešana komisije bodo razsojevale v sporih med podložniki novih držav ali ozemelj, ki so prešle vsled vojne pod druge narode, ki so obstajali že pred vojno?*)

Naročnine:

Italijanska kraljevina: Celo leto Lir 10.— Pol leta Lir 5.— Tri mesece Lir 2.50 — En mesec Lir 1.—

Oglasi:

Oglasi na drugi strani Lir 1.— za vrsto — Mali oglasi Lir 0.05 za besedo — Znižane cene za letne naročnike.

Položaj Italije na mirovni konferenci

«Gazzetta del popolo» prinaša pod gorenjim naslovom sledeči dopis iz Pariza:

«V nekem važnem uvodnem članku, ki se tukaj močno komentira, povdarja «Temps» dejstvo, da je poveril vrhovni svet Tittoniju nalogo, da razvozla težkoče bulgarskega vprašanja in se sporazumi neposredno z Venizelosom glede časnega določitve mej med ozemlji, ki so jih zasede v Mali Aziji grške in italijanske čete.

«Francija želi, «pravi «Temps» pospešiti splošni mir in zavedajoč se skupnih interesov v Italijo pozdravlja z veseljem ta prvi vspeh».

Potem, ko je člankar opazil, da je Tittoni mnenja, da se mora vršiti italijanska vnanja politika v mirnem ozračju in z realističnim duhom, čestita prvemu italijanskemu delegatu, da je sklical v Rimu vse načelnike strank in meni, da odgovarja tako postopanje konstitucionalnemu režimu in nacionalnim koristim. Po izvršenih pogovorih se je mogel vrniti Tittoni v Pariz s programom italijanskih aspiracij, ki ga je očitvidno odobrila neizmerna večina italijanskih državljanov. Eno izmed teh poglavih in sicer ono, ki zadeva Afriko, bode predmet razmotrivanja od strani kompetentnih članov francoske vlade, ki prouči to zadevo z iskreno željo, da zadovolji Italijo z vsem, kar jej je bilo obljubljeno.

Glede jadranskega vprašanja je pričel Tittoni objavljati svoje vidike. Casopisje se bode zamoglo pečati s tem vprašanjem, kakor hitro bode zaključena preiskava o reških dogodkih. Do tedaj se zdi umestnejše vzdržati se vsake javne diskusije, da se ne zgubi one hladnokrvnosti, ki jo je Tittoni tako iskreno priporočal.

Vsled misije, ki jo je poveril vrhovni svet načelniku italijanske delegacije, in ki obstoja v tem, da se rešijo bulgarsko-grške spornosti, zadobiva Italija na Balkanu svoje mesto, ki jej pritiče po svoji sosednosti in poznavanju razmer. Upa se, da se posreči Tittoniju in Venizelosu pomečkati v Mali Aziji prehodno nastale spornosti; ki so žugale postati resne, toda vse ostane le časno, dokler se «Zjedinjene države» ne izjavijo glede obseznosti mandata, ki ga nameravajo vzdrževati na vshodu. Do tedaj ostanejo levantske dežele v negotovem položaju, ki je neizmerno ugoden za vsako vrsto agitacij, ki povzročajo naprijeto učinke na ves mohamedanski svet. Radi tega je iz skupnega interesa želeli, da se doba čakanja čim možno okrajša.

Kedar bode vse končano, bode mogla napraviti Italija obračun, ki seveda ne uide kritikovanju; ali radi tega ni za pričeževati se, kajti ambicije naroda so dokaz njegove življenske sile in znak njegove veličajnosti».

Konečno pravi še «Temps»: «Ne obdulujte Francijo, ki je pravična zaslugam Italije in čuti globoko, da je vtemeljeno in potrebno zagotoviti Italiji v plačilo njene zmage neobhodno potrebna ozemlja za njeno varnost in razširjanje. Kedar pa delate vojni obračun, ne vpisujte edino le sedaj dosežene vspehe, naj bodo ti šo tako bogati in slavni, ampak vpoštevajte tudi prihodnost, ki zamore biti vam, kakor nam plodonosna. Ohranimo med našima dvema domovinama bratovstvo, ki je nam omogočilo prekucniti nemško zidovje, osvoboditi naše brate in zopet otvoriti naše obzorje».

Nemčija dobi od Amerike velikansko glavnic.

LONDON 17. «New York Times» piše, da so otvorili zastopniki «Deutsche Bank» pogajanja z new-yorškimi bankami, da zadobe kredite v prilog nemških interesov. Domneva se, da imajo zastopniki iz «Deutsche Bank», nalog od nemške vlade in sedmih zastopnikov največjih zasebnih bank ter državne banke, da preskrbe Nemčiji potrebne fondse za njeno finančno reorganizacijo. Dasi ni prodrlo v javnost ničesar pozitivnega glede visokosti teh kreditov, trde bankirji, da se gre za znatno glavnicu in sicer bi trebalo za prvi začetek 30-50 milijonov dolarjev.

Razun tega se govori, da so zaključena tudi pogajanja s Svico za realizacijo posojila 50-40 milijonov dolarjev. Gotovo je tudi, da se v kratkem otvori tudi Danski kredit v približnem iznosu 15 milijonov dolarjev za poplačilo v Ameriki nakupljena blaga.

Italijanska torpedovka potopljena.

Iz Ankone poročajo dne 17. julija: Torpedovko R. 1. 2, ki je zapustila večeraj jutraj pristanišče s tremi drugimi križarkami, tvorečimi stalno brodogve v Ankonu, je zasacol na višini Montecenera strašen vihar. Napor moštva je bil brezvspešen. Morski valovi, ki so pljuskali čre krov, so povzročili razpočenje kotla, vsled česar se je torpedovka potopila. Iskalci min, ki se je nahajal v bližini, je pričel rešilno akcijo. Deset mornarjev je poskočilo v morje, da dosežejo s pla-

vanjem obrežje. Štirje od mornarjev, ki so padli v morje, so se ponesrečili. Tri trupla so bila dobljena. Vest je napravila v mestu velik vtis.

Nesreča na Francoskem.

PARIZ, 17. Eksplozija je nastala v neki municijiski tovarni v Lebourgetu. Ogenj je dosegel neko bližnjo zalogo bencina; več hiš je šlo v zrak. Naznanja se mnogo mrtvih in ranjenih.

Intervencija na Ogerskem.

PARIZ, 18. Mirovna konferenca se je pečala danes v poglavitnem z vprašanjem glede intervencije na Ogerskem. Vedno bližje se je prepričanju, da je vojaška intervencija edino sredstvo, da se stori konec neizmerno nevarnemu položaju za Poljsko in Rumunijo. Te državi, ki se zavedati nevarnosti, bi bili jako pripravljani, vdeležiti se vojaških operacij, toda treba bi jim bilo pustiti proste roke. Sedaj pa je položaj tak, da so one velesile, ki so nasprotno intervenciji, še nasprotnješe akcijam drugih velesil.

Maršal Conrad glede bivše trozveze.

Maršal Conrad se je pred kratkim spustil v pogovor z nekim sodružnikom "Correspondenz-Express", kojemu je razodel svoje mnenje glede početka in razpada vojne. Conrad je izrazil trditev, da je bila ena največjih zmot iskati odločitve v tako neugodnem trenutku. Toliko avstro-ogerska kakor tudi nemška diplomacija ste bili prepričani, da izpolni Italija svojo dolžnost, bodisi da ostane v najslabšem slučaju neutralna. "Nikdar" — tako je rekel maršal, "nisem imel pravega zaupanja v Italijo. Naši diplomati so pretiravali vrednost pisanih listin. Oni so gojili slepo zaupanje v trozvezo in so bili prepričani, da prestane ognjeno skušnjo. Jaz pa sem izjavil nasprotno tudi napram ministru vnanjih zadev Aehrenthalu, s kojim sem se nekoč hudo skregal. Rekel sem, da je podobna trozveza, trinožni mizi, ki pade takoj, kakor se jej odvzame le jedno nogo. A radi tega so me odposlali. Leta 1907 sem hotel vojno z Italijo. "Toda zakaj?" Zato, ker sem umeval, da je bila tako neizogibna kakor s Srbijo, Italija se pa baš takrat ni nahajala na višku svojih priprav, radi česar bi bili lahko izvojevali zmago. Zgubili smo to vojno radi Italije, kajti naša slaba politika se je naslanjala na italijansko politiko".

Conrad je še končno omenil, da Car ni hotel vojne in da bi bil poraz na italijanski strani, ako bi Avstriji vzdržali le še teden vojne na jugozapadu.

Clemenceau poda demisijo?

PARIZ 18. Danes je propadel v zbornici minister Boret, s svojim predlogom. Dobil je dvanajst glasov premalo vsled nekega dnevnega reda, ki ga je predlagal Augagneur. Boret je vsled tega podal svojo demisijo. Ministerstvo se je sestalo, da se posvetuje glede nastale vrzeli.

Možno je, da poda demisijo tudi Clemenceau, kajti sprejeti dnevni red napada sploh celo vladno politiko in posebno ono ministra Boret-a.

Kralj Peter se vrača v Srbijo.

S posebnim vlakom, ki ga je dala na razpolago grška vlada, je došel kralj Peter dne 17. t. m. v Srbijo, kjer ga je pričakoval knez Aleksander. Kralju je prirejalo ljudstvo na celem potu burne ovacije.

Novo stavke na Nemškem.

Po švicarskih poročilih so na Nemškem zopet izbruhnile stavke v kakih dvajsetih ali tridesetih tovarnah francoburškega okraja. V Stralsundu je vsako delo ustavljeno.

Štetinski sindakati so proglašili stavko v svrhu, da dosežejo odpravo obsednega stanja in prepoved agrarnih stavk.

Zopetni poraz protiboljševiške armade.

Po vesteh, ki prihajajo iz Helsingsforsu so boljševiške čete popolnoma porazile finlandsko belo armado, sevorna ruska armada se je pa izognila porazu le z naglim umikom.

Argentina pristopi zvezi narodov.

Iz Buenos Aires-a je došla vest, da je pristopila tudi argentinska republika brez pogojnjo k zvezi narodov.

Mednarodna stavka v Italiji.

Še predno je imela izbruhniti mednarodna stavka v Italiji, je došla odpoved iz Francije. Ta odpoved, kakor tudi odpor železničarjev proti stavki, je vničil visokoleteče načrte italijanskih komunistov.

Stavka se je po celi Italiji popolnoma izjalovila, kakor je priznal Turati sam na nekem bore slabo obiskanem shodu. Italijansko prebivalstvo se je očividno preplašilo terorističnega nastopa skrajnih levčarjev in se je po večini zadržalo popolnoma pasivno.

Mi smo se že večkrat izjavili glede italijanskega temperameta, ki je sicer nagel in nepremišljen v prvem trenutku, toda hladen računar, ko se mu poleže strast. Ta je pa imela odduška baš nekaj dni poprej v draginskih nemirih. Ljudje pa se ne dajo speljati na led, kar tako, kakor so mislili neki člani, "uradne socialistične stranke" v Italiji. "Sit modus in rebus" pravi latinski pregovor.

Domače vesti

Naznanilo tirjatev napram avstro-ogerski masi od strani družin vojaških vpo-klicancev. V svrhu, da se bode mogla zavzeti italijanska misija za premirje na Dunaju za likvidacijo vojaških podpor družinam vpo-klicancev, koji imajo že pred 1. novembrom 1918 ugotovljene, toda neoparvane tirjatve, (okrožnica z dne 16. junija l. št. 6118 glavnega tajništva) ali pa take, ki so se omenjenega dne nahajale še v spornosti (Okrožnica z dne 18. aprila l. št. 1119 nemško-avstro ministerstva za obrano države v likvidaciji), imajo interesiranci tekom tega meseca predložiti civilnemu komisariju listine, s kojim zamorejo dokazati take tirjatve napram avstro-ogerski masi. (Rok se nam zdi prekrat. Op. Ur.)

Žigovanje vrednostnih listin. Kr. komisar za goriško okolico naznanja, da se z okirom na zaključek dobe določene, za žigovanje vrednostnih listin, ki je potekla s 15im tekočega meseca, vrnejo iste lastnikom pri davčnem uradu tekom 8 dni proti položitvi seznama, ki jim je bil vročen o priliki vročitve vrednostnih listin za žigovanje.

Odprava brzovlakov Dunaj-Trst preko Ljubljane. Ravnateljstvo železnic naznanja: Vsled odprave vlakov št. 5 in št. 6 med Logatcem in Dunajem na vkaz avstrijske vlade, se ustavi z dnem 21. t. m. do novega naznanila osebni vladi: 665 Logatec (odhod 8.20) — Trst (dohod 10.50) in Trst (odhod 20.15) — Logatec (dohod 25.15).

Novi gubernator v Julijski Benečiji. Z ozirom na člen 6. naredbi o 4. julija 1919 št. 1081, s katerim se določa, da pridejo funkcije vojaških gubernatorjev v zasedenem ozemlju onstran stare meje na posebne komisarje, sta bila imenovana dva komisarja in sicer za Julijsko Benečijo poslanec v Parlamentu August Ciuffelli, a za Trident prof. Credaro.

OKROŽNICA

vsem županstvom dežele Goriško-Gradišanske.

V raznih krajih dežele se pojavljajo velike množine poljskih miš. Da se prepreči razširjenje te zaloge se opozarja županstvo, da se ima v tem oziru ravnati po predpisih deželnega zakona od dne 24. oktobra 1907 dež. zak. št. 17 iz leta 1909 in da jih kolikor mogoče vspešno uničuje.

V boju proti poljskim mišim so se obnesla razna sredstva; najboljši vspehi so se dosegli s fosfornim cinkom.

Fosforni cinček se rabi na sledeči način; turšica se sdrobi na debelo ter se položi v posodo z vodo ter se pusti, da se naphne. Na to se voda izpusti, ter se v tisto posodo doda fosforni cinček, na kar se turšica in fosforni cinček dobro premeša s palico. Tako premešana turšica se raztrese po prizadetem polju, toda pri tem je paziti, da se perutnina itd. ne zastrupi.

Za zastrupljenje enega kvintala turšice zadošča en kilogram fosfornega cinka in za eno njivo po miših preplavljenje površine zveta zadošča navadno 4—5 kilogramov turšice.

Da bode mogoče preskrbeti prizadetim občinam potrebno količino fosfornega cinka, naj gospodje župani sem naznanijo, koliko ga je v vsaki posamezni občini treba.

Kr. Komisar Dr. Pettarin

OKROŽNICA

vsem županstvom dežele.

V svrhu sestave statistike glavnih kmetijskih pridelkov, ki bi naj služila tudi kot podlaga pri cenitvi aprovizacijskih potreb, naprošam županstvo, naj mi tekom tega meseca naznani površino v hektarji obdelano v tamkajšnji občini z:

1. zimsko pšenico
2. jaro pšenico
3. ovsom
4. ržjo
5. krompirjom
6. koruso.

Ob enem naj se mi sporočijo tudi približni počatki o pridelkih sena v meterskih stotih in pri vinu in hektolitrih in sicer ločeno na črno in belo vino.

Kr. komisar: Dr. Pettarin.

RAZPIS NATEČAJA.

Z ozirom na bližnjo preureditev deželnih uradov v Gorici se zasedejo razna uradniška mesta.

Kdeželnemu tajništvu se sprejmojo uradniki s pravnimi študijami, kdeželnemu stavbinskemu uradu pa inženirji in več pomožnih moči, za deželni kmetijski urad in za deželno kmetijsko šolo se iščejo istotako kmetijski strokovnjaki z višješolsko izobrazbo in pomožne moči.

Kdor misli potegovati se za katero izmed navedenih mest, ima predložiti podpisanemu komisarijatu do 5. avgusta prošnjo opremljeno z listinami, iz kojih bodi razvidna starost, dovršene študije, domovinstvo, npravno in politično vedenje.

Pogoji sprejema se določijo posamezno.

Kr. Komisarijat za samouprave zadeve dežele Goriško-Gradišanske

Kr. Komisar: Dr. PETTARIN.

TEDENSKI KOLEDAR

- 23. julija Sreda, Apolinar, Liborij.
- 24. " Četrtek, Kristina, Roman.
- 25. " Petek, Jakob, Krištof.
- 26. " Sobota, Ana.
- 27. " Nedelja, Pantaleon.
- 28. " Ponedeljek, Naz. C.
- 29. " Torek, Marta v.

Upravitelj in urednik: KAROL JUŠIČ.
Tiskarna G. Juch v Gorici.

Dr. OSKAR MORPURGO

Zdravnik

se je zopet vrnil v Gorico in sprejena bolniške zjutraj od 9-10, pop pa od 2-3.

Na prodaj je hiša v Rihenbergu blizu postaje s stremi sobami, vrtom, kuhinjo in podstrešjem. Radi cene oglasiti se

Giovanna Puzio št. 8, Rihenberg.

Sprejme se na hrano več oseb

kje, povē uredništvo.

Šolske pisanke se dobi v pirni trgovini

ANTONA PERTOT

GORICA - Via Municipio 4 - GORICA filjalca, Via Teatro 18,

ki je bogato založena z raznovrstnimi pisarniški potrebščinami, šolskimi knjigami i. t. d. Ima tudi knjigovoznico in sprejema izdelovanje fotografičnih slik, klišejev in druga slična dela.

!BAZAR!

Na Verdijem tekališču Corso Giuseppe Verdi 13

Se nahaja bogata zaloga galanterij, papirja, dišav, toaletnega mila, steklenin, glinastih posod in posebno bogata izbira razglednic in časnikov.

Prodaja se vse na drobno in na debelo Edina zaloga papirja „Abadie“

S cenami ne more nihče konkurirati.

: Leopold Zakraisek :

GENTILI & ROSSATI

tvrdka za stavbeni materijal

v Gorici, Corso Vitt. Em. 21

ZASTOPSTVO

v Sv. Luciji in Tolminu

ima Alojz Slamič

Bogata zaloga vsakovrstnega stavbenega materijala

Med tem tudi Cement PORTLAND

Naznanjam, da sem začel strehokrilno obrt

v Gorici (Largo Nicolò Pacassi št. 5)

in se priporočan občinstvu, ki sem je v stanu dobro in hitro postreči. Sprejemam tudi izdelovanje vsakovrstnih načrtov in stavbenih proračunov.

Maksimiljan Poberaj arhitekt.

ZOBOZDRAVNIK

ROBERT BERKA GORICA, ULICA DANTE 4.

Mnogo let asistent pri Dr. PIKL Zobozdravniški atelje Posluje od 8. do 12. dopoldne in od 2. do 6. popoldne

SIGON JOSIP

Gorica, Ulica Rastello 8

Velika zaloga vsakovrstnih ur, verižic in zlatenin Najnižje cene

Borovaz & Colledani

GORICA, Riva Castello št. 4.

Zaloga manufakturnega blaga na debelo

ZMERNE CENE